

3 Адміністративна будівля номер 21 1936—1939

třída Tomáše Bati 21

Однією з останніх будівель, що використовують модуль 6,15 × 6,15 метра, є адміністративна будівля №21, так званий „злінський хмарочос“, спроектований архітектором Владіміром Карфіком. Так званий „злінський хмарочос“ замінив початковий план будівництва трьох стандартизованих адміністративних будівель. Карфік приховав горизонтальні конструкції на фасаді цегляним облицюванням, тому загальний вигляд будівлі визначають переважно вертикальні колони, які надають їй виразного вертикального характеру. Сімнадцятиповерхова адміністративна будівля має висоту 77 метрів і на той час була найвищою спорудою в Центральній Європі. Найвідомішим елементом став так званий „директорський ліфт“, облаштований як кабінет. Однак ані Томаш Батя, ані його брат Ян Антонін його не використовували. Водночас ліфт був оснащений кондиціонером та умивальником із проточною водою. Восьмий поверх використовувався для директорських кабінетів. Нині тут збережено оригінальне матеріальне оформлення коридору з автентичним освітленням та бюстом Томаша Баті. У 2004 році будівля пройшла масштабну реконструкцію, у ній було створено експозицію. А в 2019 році на терасі встановили нову бронзову модель міста.

4 Великий кінотеатр 1932—1933

nám. Práce 2511

У 30-х роках так званий Великий кінотеатр у Зліні був найбільшим кінотеатром у Чехословаччині та Центральній Європі. Його місткість становила 2 270 глядачів. Будівництво розпочалося у 1932 році. Завдяки нахилу місцевості вдалося використати природний ухил для розташування глядацької зали, що дозволило завершити будівництво в рекордні терміни – вже через рік. Автором проєкту, імовірно, був Франтішек Л. Гахура. Простий, функціоналістичний дизайн кінотеатру контрастував із навколишніми будівлями, зокрема зі Спільним домом (нинішнім готелем «Злін»). Для будівництва Великого кінотеатру використали сталеву конструкцію з прольотом 33 метри, покриту гераклітом. Це була перша зварна конструкція такого масштабу у країні. Первісно будівля задумувалася як тимчасове рішення, яке в наступні роки планувалося демонтувати та перебудувати у велике культурно-суспільне середовище з театром, кінотеатром, спільним будинком і магазинами.

5 Спільний дім, готель Злін 1930—1933

nám. Práce 2512

Автором перших проєктів будівлі був архітектор Мирослав Лоренц, який розробив основний об'єм споруди з використанням каркасної системи та прямокутного планування. Однак під час будівництва між ним і Томашем Батьою виникли розбіжності, що зрештою призвело до його виходу з компанії. Хоча загальна структура будівлі залишилася незмінною, інтер'єр вирішили розробити за результатами внутрішнього конкурсу. Томаш Батя обрав проєкт Владіміра Карфіка, віддавши перевагу розкішнішому варіанту з меншими номерами, але з окремими ванними кімнатами. У своєму проєкті Карфік використав досвід,

здобутий у США, де проходив стажування в майстерні Френка Ллойда Райта. У будівлі працювали кафе, ресторан, бальні та громадські зали, танцювальний зал, а на останньому поверсі була літня кав'ярня з оглядовою терасою. Загалом готель мав 300 номерів і міг приймати 700 гостей.

6 Ринок / 1927

náměstí Práce 1099

Будівля Ринок – це перший торговий дім, зведений компанією Baťa у 1927 році на новоствореній площі. Проєкт реалізувала будівельна фірма A. Jambor. Ця будівля стала першою громадською спорудою, збудованою із використанням залізобетонного каркасу, який до того часу застосовувався переважно для фабричних будівель. Використаний стандартний модуль 6,15 × 6,15 м згодом став основою для проєктування шкіл та інших громадських споруд, які будувала компанія Baťa. Раціональний та економічний підхід до будівництва визначив подальший розвиток міської архітектури. У будівлі Ринок розташовувалися невеликі магазини, молочний бар, їдальня, народний ресторан та невеликий кінотеатр.

7 нівермаг / 1931, додаток 1934

nám. Práce 2523

У 1930 році компанія Baťa ухвалила рішення про будівництво нового великого торгового дому. Майже через рік будівлю було зведено, а ще за рік вона повністю запрацювала. Універмаг став однією з перших споруд новоствореної площі Праці. Його автором був архітектор Франтішек Л. Гахура. Будівля має планування у формі літери «Т», і, як і багато інших споруд компанії Baťa, була збудована за каркасною системою 6,15 × 6,15 м. Цікавим архітектурним рішенням стала градація фасаду, що відображала функціональність поверхів: панорамне скління було найбільшим на нижніх поверхах, де розташовувалися вітрини магазинів, і поступово зменшувалося до верхніх поверхів, де були склади. У будівлі також були встановлені перші ескалатори у Зліні. Універмаг швидко став центром повсякденного життя міста. У 2018 році завершилася його реконструкція, яка мала на меті повернути будівлі її оригінальний вигляд.

8 Замок (згадки XV століття, найзначніша перебудова – Леопольд Бауер 1904—1905)

Злінський замок — це найстаріша збережена будівля міста, розташована в парку неподалік центру, поруч із заводським комплексом. З XV століття замок зазнав численних перебудов. Найзначніші зміни відбулися на початку XX століття за проєктом архітектора Леопольда Бауера. Добудова південно-східного крила з монументальними сходами надала будівлі чотирикутний план. Для кращого зв'язку з парком до східного і західного фасадів були додані балкони. У 1929 році барон Гаупт продав замок місту Злін, очолюваному тодішнім мером Томашем Батею. Фінансування покупки забезпечила компанія Baťa. Замок відкрили для публіки, перетворивши його на клубний дім із новою кав'ярнею. Сьогодні будівлю управляє організація о. р. s. Zlínský zámek, а в її стінах працює Галерея Вацлава Хада.

9 Ратуша / 1924

nám. Míru 12

Сучасна ратуша була добудована у 1924 році на місці згорілої будівлі. Ця репрезентативна споруда гармонійно доповнила забудову історичного центру міста. Проєкт був обраний за результатами архітектурного конкурсу, переможцем якого став молодий архітектор Франтішек Л. Гахура. Його проєкт

також слугував дипломною роботою в Празькій Академії мистецтв (AVU). Ратуша задумана як символ міста – її кутова вежа нагадує міську браму, що зображена на гербі Зліна. Зовнішній вигляд будівлі змінився внаслідок розширення задньої частини у напрямку вулиці Бартошова в 1936–1937 роках. Будівля має план у формі літери «L» та відображає вплив творчості Яна Котери, вчителя Гахури. В інтер'єрах простежується вплив чеського кубізму. На фасаді встановлено скульптуру коваля, що символізує ремісничу минуле міста. Її автором також є Франтішек Л. Гахура.

10 Будинок Трантірка 1940

tř. Tomáše Bati 488

Однією з найвиразніших будівель на náměstí Míru (площа Миру) є кутовий будинок торговця Едуарда Трантірка. Споруду було завершено у 1940 році за проєктом архітектора Віктора Яндасека. Його роботи надають архітектурному середовищу Зліна відчуття великого міста, розкіш і масштабність. Елегантності будівлі додають закруглений ріг і керамічне облицювання. Первісний проєкт передбачав 48 квартир. Засклена пасажна галерея на першому поверсі нагадує торгові будинки, що поєднували житлові та комерційні функції, як у Брно чи Градець-Кралове. Будинок Трантірка є прикладом якісної архітектури 1930-х років, що розвивалася у Зліні незалежно від компанії Baťa, яка була основним забудовником міста. На náměstí Míru (площі Миру) можна знайти й інші міщанські будинки, зведені приватними замовниками в історичному центрі міста, незалежно від корпорації Baťa.

11 Євангельська церква / 1937

Štefánikova 3018

Ще з початку 1930-х років євангелісти Зліна прагнули збудувати власний храм. У 1935 році вони скористалися вільною ділянкою неподалік центру міста. Храм було зведено на трикутному похилому майданчику за проєктом архітектора компанії Baťa – Владіміра Карфіка. Половину вартості ділянки та будівництва парафіяльного будинку профінансувала компанія Baťa. Будівництво розпочалося у 1936 році, і вже через рік споруду було завершено. Архітектура храму складається з трьох простих геометричних об'ємів. Нижча частина включає невеликий зал і вхідний простір. Головний неф із вівтарем побудований перпендикулярно схилу. Струнка дзвіниця з символом келиха височіє над усією будівлею. У 2016 році до вежі встановили перший дзвін.

12 Вілла Яна Антоніна Баті 1927—1931

Osvoboditelů 187

На просторій ділянці над костелом св. Филипа і Якуба була зведена одноповерхова вілла з червоної кладки для Яна Антоніна Баті. Будівництво здійснювала компанія Zlámal a Plaček, а автором проєкту, імовірно, був Франтішек Л. Гахура. Будівля має квадратний план (12 × 12 метрів), а її південний фасад по всій висоті виконаний у випуклій формі. Протягом часу віллу кілька разів перебудували. У 1937 році Владімір Карфік змінив планування. Головний вхід перемістили на захід, а до будинку добудували гараж і басейн (ці споруди не збереглися). В інтер'єрі частково збереглася робоча кімната Яна Антоніна Баті з вбудованими меблями, розсувними дверима і каміном із полірованого каменю. Після 1948 року віллу конфіскували, а з 1950-х років вона стала штаб-квартирою Чеського радіо. На колишньому просторому саду у 1950 році звели Колективний дім.

13 Проспект Гахура та гуртожитки 1930—1937

náměstí T. G. Masaryka

Gahurův prospekt (Гахурів проспект) є однією з найцінніших міських зон у Зліні з точки зору урбаністики. Він символізує взаємозв'язок і спільне використання простору – цінності, характерні для системи компанії Baťa. Проспект з'єднає náměstí Práce (площу Праці) з освітнім комплексом, де раніше знаходилися Масарикові школи (тепер тут розташовані ректорат Університету Томаша Баті та Конгресовий центр). Зелену територію обрамляють гуртожитки, спроектовані архітектором Франтішеком Л. Гахурою. У них окремо проживали хлопці та дівчата, які навчалися у Школі праці Baťa (освітній заклад для молоді віком від 14 до 18 років). Гуртожитки розташовані вздовж схилу, що враховує природний рельєф місцевості. Під час будівництва знову використано конструкційний модуль 6,15 × 6,15 м. Будівлі мають трьохсекційну структуру з центральним коридором. На першому поверсі знаходилися квартира завідувача, спільні приміщення (спортзал, лекційна зала, їдальня тощо). Кожен наступний поверх містив 20 кімнат, у кожній з яких проживало близько 10 осіб. Гахурів проспект завершується Меморіалом Томаша Баті та будівлями науково-дослідних інститутів.

14 Пам'ятник Томашу Баті 1933

nám T. G. Masaryka 2570

Меморіал Томаша Баті, зведений на честь директора компанії та засновника сучасного Зліна, завершує урбаністичну концепцію функціоналістично спланованого міста. Відкриття меморіалу відбулося 12 липня 1933 року, рівно через рік після авіакатастрофи. Просту будівлю, що завершує паркову площу Т. Г. Масарика, спроектував Ф. Л. Гахура. Як і інші злінські споруди, меморіал побудований із застосуванням каркасної конструкції 6,15 × 6,15 м. Для будівництва використано лише нештукатурений бетон, метал та кафедральне скло. За задумом архітектора, будівля мала відобразити риси Томаша Баті: великодушність, ясність, піднесеність, оптимізм, простоту, чесність та правдивість. Меморіал планувався як вхідний об'єкт до науково-дослідних інститутів, але було реалізовано лише дві сусідні будівлі. Інтер'єр містив експозиції, присвячені життю Томаша Баті та розвитку компанії, включаючи літак Junkers F 13. У 1950-х роках меморіал використовувався як філармонія та обласна галерея, а його оригінальний вигляд і функцію було суттєво змінено. Найбільш помітним втручанням стали дві прибудови зі сходу та заходу у 1954 році, а також зміна внутрішнього планування та входу. У 2019 році завершилася повна реставрація будівлі, яка повернула їй первісний вигляд.

15 Томашов 1938

U Lomu 638

Томашов отримав свою назву на честь „Томіка“ – єдиного сина Томаша Баті, який навчався в елітних школах Англії. Концепція інтернатного навчального закладу для обраної групи студентів захопила Яна Антоніна Батю, і в 1938 році подібний заклад відкрився й у Зліні. Томашівці були обрані студентами, яких готували до керівних посад у міжнародних філіях компанії Батя. Навчальна програма зосереджувалася на іноземних мовах, етикеті та спорті. Проста будівля, споруджена за допомогою залізобетонного каркасного модуля 6,15 × 6,15 м, розташована на пагорбі, що підкреслювало її престиж та особливий статус у порівнянні з іншими гуртожитками. Через війну школа припинила діяльність у 1940 році. Після 1945 року в будівлі Томашова облаштували лікарню. Сьогодні комплекс використовується як репродуктивна клініка та готель.